

følger først og fremmest af Overenskomstens ledende mestbegunstigelsesprincip, ligesom alle kontraherende Parter forudsættes at være interesserede i multilaterale toldnedsættelser og rede til at bidrage til deres gennemførelse, da dette er samarbejdets vigtigste formål.

GATT foreskriver vel en hensyntagen til medlemslandenes forskellige handels- og beskyttelsesbehov, men hjemler ikke medlemslandene ret til at søge toldindrømmelser uden samtidig at fremsætte tilsvarende forhandlingstilbud, hvilket på forhånd begrænser mindre udviklede landes muligheder for at deltage i multilaterale toldforhandlinger. Overenskomsten giver råvareeksporterende lande en adgang til ved anvendelse af importrestriktioner at fremme opbygningen af egne industrier, men de får ingen tilsvarende mulighed for at opnå lettelser for afsætningen af den gennem en industrialisering muliggjorte eksport.

DE KONTRAHERENDE PARTER har derfor ikke kunnet støtte de siden 1958 pågaaede bestræbelser for at udvide udviklingslandenes handel på dertil sigtende bestemmelser i GATT. Dette var derimod tilfældet med Dillon-toldforhandlingerne og gælder også Kennedy-runden.

Der blev på verdenshandelskonferencen i foråret 1964 rettet megen kritik mod GATTs manglende anerkendelse af udviklingslandenes presserende handelsproblemer, og drøftelserne på konferencen har understreget behovet for særlige GATT-bestemmelser til fordel for udviklingslandene.

Udarbejdelsen af de nye GATT-bestemmelser.

Den forannævnte komité vedrørende GATT-bestemmelser og -procedurer til fordel for udviklingslandene, der blev nedsat af DE KONTRAHERENDE PARTER efter ministermødet i maj 1963, fik som formand ambassadør N. V. Skak-Nielsen, Danmarks faste mission ved FN og EFTA i Geneve. Komiteen begyndte sit arbejde i efteråret 1963, men dens afgørende drøftelser fandt først sted i september-oktober 1964.

Da komiteen i september 1964 genoptog sine drøftelser, gik udviklingslandene ind på, at de nye GATT-bestemmelser skulle holdes inden for de rammer, der blev fastlagt gennem de handelspolitiske henstillinger, som blev enstemmigt vedtaget på verdenshandelskonferencen.

DE KONTRAHERENDE PARTER godkendte de nye bestemmelser til fordel for udviklingslandene den 26. november 1964, men udsatte den endelige vedtagelse til et særligt møde i begyndelsen af 1965. Protokollen blev enstemmigt vedtaget den 8. februar 1965.

Oversigt over de nye GATT-bestemmelser.

Den nye IV. del af GATT består af tre artikler, nr. XXXVI, XXXVII og XXXVIII. For at understrege sammenhængen mellem international handel og økonomisk udvikling har den fået overskriften „Udenrigshandel og udvikling“, og af første artikel fremgår, at de nye bestemmelser tilsigter dels at give udenrigshandelen større betydning som middel til økonomisk udvikling, dels at fremme den internationale handels indretning efter behovet for økonomisk udvikling.

Art. XXXVIs indledende paragraf er udformet som en præambel, hvori bestræbelserne for en forøgelse af udviklingslandenes udenrigshandel knyttes til GATTs målsætning om en voksende levestandard, fuld beskæftigelse og tilvejebringelse af en stadig stigende realindkomst i verdens lande. Det anføres, at virkeliggørelsen af GATTs målsætning trænger sig særligt på for udviklingslandenes vedkommende, og at udviklingslandenes eksportindtægter kan spille en afgørende rolle i deres økonomiske udvikling, i hvilken forbindelse der medtages en betragtning om forholdet mellem importpriserne og eksportindtægterne, som udviklingslandene med deres mere eller mindre forringede bytteforhold har lagt stor vægt på. Der er imidlertid i denne betragtning taget hensyn til, at større eksportindtægter kan opnås såvel gennem afsætning af større mængder som gennem bedre priser.

Art. XXXVIs følgende paragraffer fremtræder som en programmerklæring, hvori det bl. a. fastslås, at der er behov for internationale foranstaltninger med sigte på, at udviklingslandene får andel i verdenshandelens stigning og hertil bedre afsætningsvilkår for deres råvarer og mere forarbejdede varer.

Art. XXXVIs paragraf 5 peger på, at en udvidelse af erhvervsgrundlaget i udviklingslandene vil bidrage til at fremskynde deres økonomiske vækst, hvorfor det gælder om at give dem eksportmuligheder for mere forarbejdede varer. Paragraf 6 omtaler den sammenhæng, der er mellem handelen med og den finansielle bistand til udviklingslandene, og som tilsiger et snævert samarbejde mellem GATT og de internationale låneinstitutioner.

Art. XXXVIs paragraf 8 indeholder den betydningsfulde erklæring, at industrilandene ikke forventer gensidighed for tilsagn under told- og handelsforhandlinger om nedsættelse af deres handelsskranker til fordel for udviklingslandene. Artiklen munder ud i, at virkeliggørelsen af de i medfør af artiklen satte mål skal ske gennem en indsats fra de kontraherende Parter såvel hver for sig som i fællesskab.